

Statement

Izjava 2/2019 o korištenju osobnih podataka tijekom političkih kampanja

Donesena 13. ožujka 2019. godine

Europski odbor za zaštitu podataka usvojio je sljedeću izjavu:

Povezivanje s biračima svojstveno je demokratskom procesu. Omogućuje pripremu političkih programa, omogućuje građanima da utječu na politiku i na razvoj kampanja u skladu s njihovim očekivanjima.

Političke stranke, političke koalicije i kandidati sve se više oslanjaju na osobne podatke i sofisticirane tehnike profiliranja u svrhu praćenja i ciljanja glasača i kreatora javnog mnijenja. U praksi, pojedinci dobivaju vrlo personalizirane poruke i informacije, posebno na platformama društvenih medija, na temelju osobnih interesa, životnih navika i vrijednosti.

Alati za prediktivnu analitiku koriste se u velikoj mjeri za klasifikaciju ili utvrđivanje značajki osobnosti, karakteristika, raspoloženja i drugih točaka od utjecaja, čime se omogućuje kreiranje pretpostavki o značajnim svojstvima osobnosti, što uključuje politička stajališta i druge posebne kategorije podataka. Uporaba takvih tehnika obrade podataka u političke svrhe predstavlja ozbiljan rizik, ne samo za prava na privatnost i zaštitu podataka, već i za povjerenje u integritet demokratskog procesa. Saznanja u slučaju Cambridge Analytica su pokazala kako bi moguća povreda prava na zaštitu osobnih podataka mogla utjecati na druga temeljna prava, kao što su sloboda izražavanja i sloboda mišljenja te mogućnost slobodnog razmišljanja bez manipulacije.

Europski odbor za zaštitu podataka primjećuje da, osim političkih stranaka i kandidata, nekoliko drugih aktera može biti uključeno u obradu osobnih podataka u političke svrhe:

platforme društvenih medija, interesne skupine, podatkovni brokeri, poduzeća za analitiku, oglašivačke mreže. Ti akteri mogu imati važnu ulogu u izbornom procesu i njihova usklađenost podliježe nadzoru neovisnih tijela za zaštitu podataka.

U svjetlu izbora za Europski parlament i drugih izbora u EU-i predviđenih u 2019. godini, Europski odbor za zaštitu podataka želi naglasiti niz ključnih točaka koje treba poštovati kada političke stranke u okviru izbornih aktivnosti obrađuju osobne podatke:

1. Osobni podaci koji otkrivaju politička mišljenja posebna su kategorija podataka prema Općoj uredbi o zaštiti podataka. Kao opće načelo, obrada takvih podataka je zabranjena i podložna je nizu usko tumačenih uvjeta, kao što je izričita, posebna, potpuno informirana i dobrovoljna privola pojedinaca.¹
2. Osobni podaci koji su javno objavljeni ili na drugi način dijeljeni između pojedinih glasača, čak i ako nisu podaci koji otkrivaju politička mišljenja, još uvijek podliježu i zaštićeni su zakonodavstvom EU-e o zaštiti podataka. Na primjer, korištenje osobnih podataka prikupljenih na društvenim mrežama, ne može se provesti bez usklađenja s obvezama koje se odnose na transparentnost, specifikaciju svrhe i zakonitost.
3. Čak i ako je obrada zakonita, organizacije moraju poštovati svoje druge obveze u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka, uključujući obvezu da budu transparentne i da pruže dovoljno informacija pojedincima koji se analiziraju i čiji se osobni podaci obrađuju, bez obzira na to jesu li podaci prikupljeni izravno ili neizravno. Političke stranke i kandidati moraju biti spremni dokazati da poštuju načela zaštite podataka, a osobito načela zakonitosti, poštenosti i transparentnosti.
4. Automatizirano donošenje odluka, uključujući izradu profila, je ograničeno ukoliko odluka proizvodi pravne učinke ili na sličan način značajno utječe na pojedinca na kojeg se odluka odnosi. Izrada profila povezana sa slanjem ciljanih poruka u određenim okolnostima može uzrokovati na „sličan način značajno utječe” te će u načelu biti zakonita samo uz valjanu izričitu privolu ispitanika.²
5. U slučaju ciljanog oglašavanja, glasačima bi trebalo pružiti odgovarajuće informacije s objašnjenjem zašto primaju određenu poruku, tko je odgovoran za poruku i način na koji mogu ostvarivati svoja prava kao ispitanici. Osim toga, Odbor napominje da, u

¹Vidjeti članak 9. Opće uredbi o zaštiti podataka. Jedan je od primjera kada se obrada odnosi na osobne podatke za koje je očito da ih je objavila osoba čiji se podaci obrađuju, a koji se, kao i druga odstupanja od opće zabrane obrade posebnih kategorija podataka, treba tumačiti usko jer se ne može koristiti za zakonitost izvedenih podataka.

²Europski odbor za zaštitu podataka prethodno je razjasnio da pravni učinak koji nastaje zbog automatiziranog donošenja odluka može uključivati utjecaj na glasovanje birača.

skladu s pravom nekih država članica, postoji obveza transparentnosti u pogledu financiranja političkog oglašavanja.

Europski odbor za zaštitu podataka upućuje političke stranke i druge dionike na praktične smjernice i preporuke koje je nekoliko tijela za zaštitu podataka izdalo vezano za obradu podataka tijekom izbora.³ Također pozdravlja skup mjera koje je Europska komisija predstavila u rujnu 2018. godine⁴ i zaključke Vijeća i država članica o osiguravanju slobodnih i poštenih europskih izbora.⁵

Članovi Europskog odbora za zaštitu podataka također surađuju s drugim relevantnim nadležnim tijelima⁶ kako bi se osiguralo dosljedno tumačenje i poštovanje primjenjivih propisa, uključujući Opću uredbu o zaštiti podataka, sa ciljem zaštite povjerenja u sigurnost i integritet izbora za Europski parlament i drugih izbora u EU-i predviđenih u 2019. godini i u budućnosti.

Poštovanje pravila o zaštiti podataka, uključujući u kontekstu izbornih aktivnosti i političkih kampanja, ključno je za zaštitu demokracije. To je također sredstvo za očuvanje povjerenja građana i integriteta izbora. S obzirom na predstojeće izborne rokove, tijela za zaštitu podataka predana su nadzoru i, ako je to potrebno, osiguranju provedbe načela zaštite podataka u kontekstu izbora i političkih kampanja, kao što su transparentnost, ograničenje svrhe, proporcionalnost i sigurnost, kao i ostvarivanje prava ispitanika. Tijela za zaštitu podataka upotrijebit će svoje ovlasti u cijelosti, kako je predviđeno Općom uredbom o zaštiti podataka, te će osigurati suradnju i konzistentnost svojih postupanja u okviru Europskog odbora za zaštitu podataka.

Za Europski odbor za zaštitu podataka

Predsjednica

(Andrea Jelinek)

³Vidi Prilog I.

⁴A posebno Smjernice o primjeni prava Unije o zaštiti podataka i Preporuke o mrežama za suradnju u području izbora, transparentnosti na internetu, zaštiti od kibersigurnosnih incidenata i borbi protiv kampanja dezinformiranja:https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-cybersecurity-elections-recommendation-5949_en.pdf.

⁵<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6573-2019-REV-1/en/pdf>.

⁶Na primjer, u okviru europskih mreža suradnje u području izbora, kako su dalje opisane u „Izbornom paketu” Komisije (vidjeti posebno Preporuku o mrežama za suradnju navedenu u prethodnoj bilješci 4., kao i Prijedlog Komisije o Uredbi Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU, Euratom) br. 1141/2014 u pogledu postupka provjere povezanog s kršenjima pravila o zaštiti osobnih podataka u kontekstu izbora za Europski parlament).